

Sygn. akt V U 2320/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 września 2015 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: star. sekr. sądowy Ewelina Trzeciak

po rozpoznaniu w dniu 14 września 2015 r. w Legnicy

sprawy z wniosku E. Ż. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o ponowne ustalenie wartości kapitału początkowego

na skutek odwołania E. Ż. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 16 maja 2014 r.

znak (...)

oddala odwołanie

Sygn. akt VU 2320/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 maja 2014 r., znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. – po rozpatrzeniu wniosku z dnia 22 kwietnia 2014 r. – dokonał przeliczenia renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy należnej E. Ż. (1) poczynając od dnia 01 kwietnia 2014 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Renta przysługuje wnioskodawcy do dnia 30 kwietnia 2015 r. Do ustalenia podstawy wymiaru Zakład Ubezpieczeń wybrał wynagrodzenie (dochód – przychód), które stanowiło podstawę wymiaru składek z 38 lat kalendarzowych, tj. od stycznia 1972 r. do grudnia 2009 r. Podstawa wymiaru po waloryzacji wynosi od dnia 01 marca 2013 r. – 1.129,20 zł, zaś od dnia 01 marca 2014 r. – 1.147,27 zł. Ustalając wysokość renty z tytułu niezdolności do pracy organ rentowy uwzględnił 29 lat i 4 miesiące okresów składkowych (tj. 352 miesiące) oraz 2 lata i 2 miesiące okresów nieskładkowych (stanowiących nie więcej niż 1/3 okresów składkowych – tj. 26 miesięcy). Organ rentowy wskazał, że po zmianie stażu pracy renta wynosi 1.214,89 zł. Renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy wynosi 75 % renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Wysokość świadczenia wynosi zatem 860,45 zł. Rentę ustalono według proporcji 274 miesięcy pracy na terenie kraju do 378 miesięcy łącznej pracy z uwagi na okres ubezpieczenia za granicą. Poczynając od dnia 01 lipca 2014 r. wysokość świadczenia do wypłaty wynosi miesięcznie 549,58 zł.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył wnioskodawca E. Ż. (1) domagając się jej zmiany poprzez określenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego co najmniej na poziomie 173,49 % oraz uwzględnienie łącznie 190 miesięcy okresów składkowych. Uzasadniając odwołanie wnioskodawca podał, że nie zgadza się z ustaleniem

przez organ rentowy wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego w wysokości 150,40 % oraz ustaleniem 154 miesięcy okresów składkowych. W ocenie odwołującego się, Zakład Ubezpieczeń obliczając kapitał początkowy przyjął niekorzystny dla niego okres obejmujący lata 1974 – 1983. Uwzględnione powinny zostać lata 1972 – 1982 r. Wysokość zarobków wnioskodawcy w tym okresie została w sposób niebudzący wątpliwości wskazana w książeczce zdrowia. W 1974 r. stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia wynosił 148,43 %. Wnioskodawca argumentował, że skoro wykonywał w spornym okresie nieprzerwanie tę samą pracę, to logicznym jest w jego ocenie, że wymieniony wskaźnik mógł się tylko zwiększać z upływem lat. Powodem takiego zjawiska była inflacja i wzrost dodatku stażowego. Zdaniem odwołującego się, potwierdzają to wyliczenia organu rentowego dotyczące lat 1980 – 1982, kiedy to nastąpił wzrost wskaźnika z 211,52 % na 223,25 % i następnie na 277,16 %. W spornym okresie wynagrodzenia otrzymywane przez pracowników zatrudnionych w sektorze górniczym przewyższały przeciętne wynagrodzenie. Tym samym, niemożliwie jest zdaniem wnioskodawcy, żeby będąc zatrudnionym w sektorze górnictwa zarabiał poniżej przeciętnego wynagrodzenia. Odnosząc się do okresów składkowych, E. Ż. (1) podniósł, że z uwagi na przekonania polityczne, po 1983 r. nie przedłużano z nim kolejnych umów o pracę. Zasadność jego stanowiska potwierdził Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych oraz Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T..

W czasie rozprawy w dniu 14 września 2015 r. E. Ż. (1) wskazał, że domaga się, aby jego wynagrodzenie z lat 1975 – 1979 zostało ustalone w oparciu o jego średnie zarobki z następnych lat, ponieważ były one wówczas 3 – krotnie wyższe niż jego wynagrodzenie ustalone w spornym okresie.

W odpowiedzi na odwołanie, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację przedstawioną w zaskarżonej decyzji. Organ rentowy powołał się na rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w Legnicy wydawane w następstwie zaskarżenia przez E. Ż. (1) kolejnych decyzji Zakładu Ubezpieczeń. Wykonując punkt II wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy z dnia 17 września 2013 r., organ rentowy decyzją z dnia 16 maja 2014 r. przeliczył kapitał początkowy wnioskodawcy. Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 01 stycznia 1974 r. do 31 grudnia 1983 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 150,40 %. Łączny okres ubezpieczenia ustalono na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach wnioskodawcy. Wynosi on 12 lat, 10 miesięcy i 10 dni, tj. 154 miesiące. Wartość kapitału początkowego wynosi 98.098,33 zł. Organ rentowy nie ma żadnych podstaw prawnych do uwzględniania w podstawie wymiaru w latach 1973 – 1979 kwot wynagrodzeń ustalonych na podstawie zeznań świadków. Zgodnie z przepisem § 21 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe (Dz. U. nr 327, poz. 1412), środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu lub uposażenia. Wnioskodawca nie przedłożył żadnych nowych dokumentów potwierdzających okresy zatrudnienia, dlatego też Zakład Ubezpieczeń nie miał podstaw do zmiany stażu pracy. Okres zatrudnienia przypadający pomiędzy 30 lipca 1975 r. a 31 maja 1983 r. decyzją z dnia 27 czerwca 2007 r. został uwzględniony do stażu pracy. Po przedłożeniu przez E. Ż. (1) wraz z odwołaniem decyzji Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, łączny okres ubezpieczenia wyniósł 15 lat, 9 miesięcy i 13 dni, łącznie 189 miesięcy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

E. Ż. (1) urodził się w dniu (...)

Wnioskodawca był zatrudniony w następujących okresach:

- od 03 grudnia 1971 r. do 19 marca 1972 r. (3 miesiące i 18 dni) w Przedsiębiorstwie Państwowej (...) w P., Oddziale (...) w L.,

- od 15 września 1972 r. do 31 stycznia 1973 r. (4 miesiące i 16 dni) w (...) w Ż.,
- od 20 lutego 1973 r. do 14 grudnia 1974 r. (1 rok, 9 miesięcy 16 dni) w Kopalni (...) w R.,
- od 16 grudnia 1974 r. do 29 lipca 1975 r. (7 miesięcy i 15 dni) w Kopalni (...),
- od 30 lipca 1975 r. do 31 maja 1983 r. (7 lat, 10 miesięcy i 2 dni) w (...) Zakładach (...) w P.,
- od 02 listopada 1984 r. do 03 stycznia 1985 r. (2 miesiące i 2 dni) w (...) w C.,
- od 01 sierpnia 1985 r. do 31 października 1985 r. (3 miesiące) w Urzędzie (...) w C.,
- od 15 listopada 1985 r. do 07 lutego 1987 r. (1 rok, 2 miesiące i 23 dni) w (...) w L.,
- od 01 października 1987 r. do 30 listopada 1987 r. (2 miesiące) w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w L.,
- od 21 stycznia 1988 r. do 08 marca 1988 r. (1 miesiąc i 2 dni) w Zakładzie o nazwie (...) R. L. (w tym czasie wnioskodawca przebywał na urlopie bezpłatnym od 22 lutego 1988 r. do 08 marca 1988 r.).

Poczynając od 01 października 1989 r. do 31 maja 1998 r. wnioskodawca podlegał ubezpieczeniu na terenie Austrii.

Dowód:

- akta dot. ustalenia kapitału początkowego (zaświadczenie (...) Oddziału (...) w L. – k. 14, świadectwo pracy – (...) w Ż. – k. 16, zaświadczenie zwolnienia z pracy z dnia 12 grudnia 1974 r. – k. 17, świadectwa pracy z dnia 26 lipca 1975 r., 13 marca 2002 r., 16 maja 1983 r., 15 marca 2002 r., 31 października 1985 r. – k. 19 – 25, umowa o pracę z dnia 09 listopada 1985 r. – k. 26 – 27, pismo z dnia 05 maja 1987 r. – k. 28, pismo z dnia 30 listopada 1987 r. – k. 30, świadectwo pracy z dnia 08 marca 1988 r. – k. 31, pismo z dnia 24 czerwca 2002 r. – k. 32),
- akta osobowe wnioskodawcy – Kopalnia (...) (świadectwo pracy – k. 5),
- akta osobowe wnioskodawcy – Kopalnia (...) w R. (część C – zaświadczenie zwolnienia z pracy z dnia 12 grudnia 1974 r.).

Na mocy decyzji Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z dnia 04 lutego 2014 r., nr (...) potwierdzono, że E. Ż. (1) w okresie od 13 grudnia 1981 r. do dnia 20 kwietnia 1988 r. świadczył pracę na rzecz organizacji politycznych i związków zawodowych nielegalnych w rozumieniu przepisów obowiązujących do kwietnia 1989 r., jak również nie wykonywał pracy na skutek represji politycznych w okresach:

- od 01 czerwca 1983 r. do 31 października 1983 r. (1 miesiąc i 5 dni),
- od 08 stycznia 1985 r. do 31 lipca 1985 r. (6 miesięcy i 24 dni),
- od 01 listopada 1985 r. do 14 listopada 1985 r. (14 dni),
- od 08 lutego 1987 r. do 30 września 1987 r. (7 miesięcy i 21 dni),
- od 01 grudnia 1987 r. do 20 stycznia 1988 r. (1 miesiąc i 20 dni),
- od 09 marca 1988 r. do 20 kwietnia 1988 r. (1 miesiąc i 13 dni).

Dowód:

- decyzja Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z dnia 04 lutego 2014 r. (k. 5).

Decyzją z dnia 17 lipca 2014 r., znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. doliczył E. Ż. (1) do stażu okresy niewykonywania pracy wskutek represji politycznych uwzględniając je jako okresy składkowe wynikające z decyzji Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z dnia 04 lutego 2014 r.

Dowód:

- decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 17 lipca 2014 r., znak (...) (k. 201 akt dot. ustalenia kapitału początkowego).

E. Ż. (1) na dzień 01 stycznia 1999 r. posiada 15 lat, 9 miesięcy i 13 dni okresów składkowych; łącznie 189 miesięcy okresów składkowych.

Dowód:

- opinia biegłej z zakresu rachunkowości emerytalno – rentowej z dnia 19 kwietnia 2015 r. (k. 48 – 55).

W 1974 r. podstawa wymiaru składek wnioskodawcy na ubezpieczenia społeczne wyniosła 55.445 zł, zaś kwota przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za 1974 r. – 38.220 zł. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 145,07 %.

W 1975 r. podstawa wymiaru składek wnioskodawcy na ubezpieczenia społeczne wyniosła 46.282 zł, zaś kwota przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za 1974 r. – 46.956 zł. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 98,56 %.

W 1976 r. podstawa wymiaru składek wnioskodawcy na ubezpieczenia społeczne wyniosła 41.980 zł, zaś kwota przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za 1976 r. – 51.372 zł. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 81,72 %.

W 1977 r. podstawa wymiaru składek wnioskodawcy na ubezpieczenia społeczne wyniosła 45.808 zł, zaś kwota przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za 1977 r. – 55.152 zł. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 83,06 %.

W 1978 r. podstawa wymiaru składek wnioskodawcy na ubezpieczenia społeczne wyniosła 49.009 zł, zaś kwota przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za 1978 r. – 58.644 zł. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 83,57 %.

W 1979 r. podstawa wymiaru składek wnioskodawcy na ubezpieczenia społeczne wyniosła 53.798 zł, zaś kwota przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za 1979 r. – 63.924 zł. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 84,16 %.

W 1980 r. podstawa wymiaru składek wnioskodawcy na ubezpieczenia społeczne wyniosła 153.307 zł, zaś kwota przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za 1980 r. – 72.480 zł. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 211,52 %.

W 1981 r. podstawa wymiaru składek wnioskodawcy na ubezpieczenia społeczne wyniosła 205.987 zł, zaś kwota przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za 1981 r. – 92.268 zł. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 223,25 %.

W 1982 r. podstawa wymiaru składek wnioskodawcy na ubezpieczenia społeczne wyniosła 386.839 zł, zaś kwota przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za 1982 r. – 139.572 zł. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 277,16 %.

W 1983 r. podstawa wymiaru składek wnioskodawcy na ubezpieczenia społeczne wyniosła 156.276 zł, zaś kwota przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za 1983 r. – 173.700 zł. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 215,93 %.

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z lat 1974 – 1983 wyniósł 150,40 %.

Dowód:

- opinia biegłej z zakresu rachunkowości emerytalno – rentowej z dnia 19 kwietnia 2015 r. (k. 48 – 55).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie E. Ż. (1) nie zasługiwało na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie pozostawała kwestia ustalenia kapitału początkowego wnioskodawcy. E. Ż. (1) kwestionował w toku postępowania zarówno wskaźnik wysokości podstawy wymiaru, który w jego ocenie został ustalony przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych błędnie, tj. na poziomie 150,40 %. W ocenie wnioskodawcy powinien on być wyższy i wynosić dokładnie 173,49 %. Uzasadniając swoje stanowisko E. Ż. (1) sporządził i przedstawił w odwołaniu stosowną tabelę obejmującą lata 1973 – 1982. Drugą kwestią sporną w niniejszej sprawie dotyczyła liczby miesięcy stanowiących okresy składkowe. W przekonaniu wnioskodawcy, prawidłowa liczba miesięcy wynosi 190, nie zaś jak przyjął organ rentowy – 154 miesiące.

Rozważania dotyczące poszczególnych lat pracy Sąd pragnie poprzedzić istotną uwagą odnoszącą się do sposobu ustalenia podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty. W przypadku braku dokumentacji płacowej istnieje możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia przy pomocy dokumentacji zastępczej znajdującej się w aktach osobowych, takiej jak umowy o pracę, angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia, choć i w takim wypadku można uwzględniać tylko takie składniki, które są pewne, wypłacane były w danym okresie stale i w określonej wysokości. Możliwe jest to także w postaci innych środków dowodowych tj. zeznań świadków, opinii biegłych, wyjaśnień wnioskodawcy itp. Skoro w toku postępowania sądowego strona może dowodzić wysokości wynagrodzenia wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w przepisach k.p.c., to dowodem tej okoliczności mogą być również dokumenty dotyczące wynagrodzenia osób zatrudnionych w tym samym okresie, w tym samym zakładzie pracy i przy pracy tego samego rodzaju co ubezpieczony, jak też zeznania tych osób. Nie oznacza to jednak, że należy dopuścić możliwość ustalania wynagrodzenia w sposób przybliżony lub prawdopodobny, w oparciu o jakąś hipotetyczną uśrednioną wielkość uzyskiwanego przez ubezpieczonego wynagrodzenia wywiedzioną z wysokości wynagrodzeń wypłaconych innym pracownikom. Uśrednione obliczenie wysokości wynagrodzenia – oparte na wynagrodzeniu otrzymanym przez innych pracowników – nie może oddać indywidualnych cech właściwych dla danego stosunku pracy (por. także wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 stycznia 2012 r., sygn. akt III AUa 1555/11, Lex nr 1113058, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 05 października 2012 r., sygn. akt III AUa 565/12, LEX nr 1223165, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 04 lipca 2007 r., sygn. akt I UK 36/07, Lex nr 390123, wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 21 sierpnia 2013 r., sygn. akt III AUa 459/13, Lex nr 1363361).

Podkreślenia wymaga, że postępowanie sądowe stwarza możliwość dowodzenia wysokości wynagrodzenia również zeznaniami świadków, to jednak w przedmiotowej sprawie dowód ten okazał się nieprzydatny dla merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. E. Ż. (1) w okresie od 20 lutego 1973 r. do 01 października 1974 r. był zatrudniony na stanowisku maszynisty lokomotyw podziemnych w kopalni (...) w R.. J. S., E. R., ani W. F. w tym czasie nie byli zatrudnieni w ww. kopalni. J. S. od 21 września 1965 r. do 01 września 1977 r. był zatrudniony w Kopalni (...) w miejscowości W., w tym od 01 października 1973 r. do 01 września 1977 r. na stanowisku maszynisty wyciągowego na szybiku międzypoziomowym pod ziemią. Poczynając od 01 września 1977 r. podjął pracę w spółce (...) S.A. – Zakłady (...), jako maszynista maszyn wyciągowych pod ziemią (do 30 września 1978 r.). W tym czasie E. Ż. (1) posiadał stanowisko elektromontera urządzeń górniczych pod ziemią (do końca 1978 r.). Następnie J. S. korzystał z urlopu

bezpłatnego (k. 7 akt emerytalnych J. S.), a od 18 października 1978 r. podjął pracę na stanowisku maszynisty maszyn wyciągowych pod ziemią, co oznaczało, że w zakresie krótkiego okresu czasu pomiędzy styczniem a końcem lipca 1979 r. stanowiska pracy wnioskodawcy i świadka pokrywały się.

W. F. w latach 1972 – 1975 r. zatrudniony był w Spółdzielni (...) w J. jako ślusarz remontowy, czyli z innym zakładzie pracy i na innym stanowisku niż E. Ż. (1) (luty 1973 – październik 1974 r. – maszynista lokomotyw podziemnych). W kolejnych latach (styczeń 1976 – styczeń 1977 r.) świadek był zatrudniony również jako ślusarz remontowy, ale w (...)Spółdzielni (...) w L., co wykluczało porównywanie wynagrodzeń. Pracę w Zakładach (...) rozpoczął na stanowisku ślusarza mechanika maszyn i urządzeń górniczych pod ziemią (od lutego 1977 r. do końca grudnia 1979 r.), zaś w latach 1980 – 1982 r. W. F. zajmował stanowisko maszynisty maszyn wyciągowych pod ziemią. Było ono tożsame ze stanowiskiem wnioskodawcy w tym czasie, jednak wskaźniki wysokości podstawy wymiaru za lata następujące po 1979 r., tj. 1980, 1981 i 1982 r. były w ocenie wnioskodawcy korzystne dla niego i nie kwestionował sposobu ich wyliczenia, argumentując natomiast, żeby na ich podstawie dokonać wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru za wcześniejsze lata. Zabieg ten był oczywiście niedopuszczalny nie tylko ze względu na zasady dowodzenia w postępowaniu cywilnym oraz brak odpowiednich dokumentów, na podstawie których żądane przez ubezpieczonego fakty można byłoby ustalić, ale i z uwagi na sprzeczność tego rodzaju wnioskowania z zasadami logiki. Ustalenie wysokości wynagrodzenia w celu wykorzystania przy obliczaniu kapitału początkowego ma doniosłe znacznie i niedopuszczalnym rozwiązaniem byłoby ustalenie wysokości wynagrodzenia wnioskodawcy w wyższej kwocie niż przyjął to organ rentowy. W odniesieniu do stwierdzenia wnioskodawcy zawartego w odwołaniu, że pensje w sektorze górnictwa znacząco przewyższały przeciętne wynagrodzenie, Sąd zauważa, że jest to swoistego rodzaju uogólnienie, zaś na ustalenie wysokości wynagrodzenia za dany rok ma wpływ wiele czynników i nie można czynić podstawą wnioskowania na temat wysokości indywidualnego wynagrodzenia na dany okres „powszechnej” wiedzy na temat atrakcyjności wynagrodzeń w tym sektorze.

Przechodząc w dalszej części rozważań do kwestii zatrudnienia E. R., Sąd zauważa, że E. R. od dnia 01 lutego 1972 r. do 31 sierpnia 1977 r. był zatrudniony w Kopalni (...) i Zakładach (...) w miejscowości W. (k. 9 akt emerytalnych E. R.) na stanowisku maszynisty wyciągowego na głębokim szybie wydobywczym i zjazdowym pod ziemią, a zatem Sąd nie miał wątpliwości, że we wskazanym okresie był on zatrudniony w innym zakładzie pracy, jak i na innym stanowisku niż odwołujący się. Następnie od dnia 02 września 1977 r. do dnia 26 maja 1983 r. (k. 13 akt emerytalnych), E. R. pracował wprawdzie w tym samym zakładzie pracy, co wnioskodawca, tj. w Zakładach (...) w P., ale na stanowisku maszynisty maszyn wyciągowych. E. Ż. (1) zaś od lutego 1976 r. do końca grudnia 1978 r. posiadał inne stanowisko – elektromonter urządzeń górniczych pod ziemią, Następnie od stycznia do końca lipca 1979 r. wnioskodawca i E. R. pracowali na stanowisku maszynisty maszyn wyciągowych. Od 01 sierpnia 1979 r. odwołujący zmienił stanowisko – sygnalista pod ziemią, natomiast od 01 lutego 1980 r. do 31 maja 1983 r. ponownie podjął pracę na stanowisku maszynisty maszyn wyciągowych pod ziemią. W tym stanie rzeczy jedynym możliwym okresem po porównania był okres zatrudnienia na stanowisku maszynisty maszyn wyciągowych pod ziemią, jednak zdaniem Sądu był to zbyt krótki okres, aby możliwe było poczynienie na tej podstawie pewnych ustaleń odnoszących się do wskaźnika wysokości podstawy wymiaru. Sąd miał przy tym na uwadze, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru obliczany jest dla każdego pełnego roku osobno, a przy częściowym, czyli mniejszym niż za pełny rok porównywaniu okresu od początku stycznia do końca lipca 1979 r. niemożliwe byłoby ustalenie pewnych i miarodajnych ustaleń w odniesieniu do całego roku. Z tego powodu Sąd uznał, że powyższy okres nie mógł mieć wpływu na zmianę wskaźnika wysokości podstawy wymiaru za 1979 r.

Reasumując powyższe Sąd uznał, że w toku postępowania wnioskodawca nie przedstawił żadnego dowodu, który podważałby ustalenia poczynione przez organ rentowy. Dowodem takim nie mogła być książeczka zdrowia.

Sąd dodatkowo w celu rozstrzygnięcia wątpliwości powołał niezależną od stron biegłą z zakresu rachunkowości emerytalno – rentowej. Biegła w opinii wydanej w dniu 19 kwietnia 2015 r. w przejrzysty sposób przedstawiła przebieg zatrudnienia E. Ż. (1) wraz z wysokością otrzymywanego przez niego wynagrodzenia. Opinia tę Sąd uznał za czytelną i szczegółową, a tym samym przyznał jej walor wiarygodności i uznał za przydatną dla rozstrzygnięcia sprawy. W ślad za opinią biegłej oraz dokumentami zgromadzonymi w aktach dotyczących ustalenia kapitału początkowego należało przyjąć, że w 1971 r. E. Ż. (1) był zatrudniony w Oddziale (...) w L. (od 03 grudnia 1971 r. do 19 marca

1972 r.). Z uwagi na brak dowodów potwierdzających wysokość wynagrodzenia, organ rentowy przyjął wynagrodzenie minimalne za ww. okres w kwocie 936 zł. Ze względu na brak wpisu do legitymacji ubezpieczeniowej o wysokości wynagrodzenia za ten okres, Sąd także przyjął za ww. okres wynagrodzenie minimalne w kwocie 936 zł. W roku 1972 r. wnioskodawca kontynuował zatrudnienie w ww. Oddziale, stąd organ rentowy zasadnie przyjął za ten okres wynagrodzenie minimalne w kwocie 2.613 zł. W legitymacji ubezpieczeniowej dokonano wpisu o wysokości wynagrodzenia za okres zatrudnienia od 15 września 1972 r. do 31 stycznia 1973 r. w (...) w Ż.. Wynagrodzenie za ten wyniosło 5.309,70 zł, a za cały 1972 r. – 7.922,70 zł (suma kwot 2.613 zł i 3.309,70 zł).

W 1973 r. zgodnie z wpisem do legitymacji ubezpieczeniowej wynagrodzenie za okres zatrudnienia w (...) w Ż. do 31 stycznia 1973 r. wyniosło 1.989 zł. W legitymacji ubezpieczeniowej brak było zapisów dotyczących wynagrodzenia uzyskiwanego w okresie zatrudnienia od 20 lutego 1973 r. do 31 grudnia 1973 r. w Kopalni (...) w R.. Organ rentowy zasadnie zatem przyjął za ten okres wynagrodzenie minimalne w kwocie 10.322 zł. Łącznie za 1973 r. należało przyjąć 12.311 zł (suma 1.989 zł i 10.322 zł). W 1974 r. w legitymacji ubezpieczeniowej dokonano wpisu o wysokości wynagrodzenia za okres zatrudnienia w Kopalni (...) w R.. Zarobek uzyskany w okresie od początku roku do 30 września 1974 r. wyniósł 54.825 zł. Zgodnie z wpisem w legitymacji ubezpieczeniowej w latach 1974/1975 (w okresie zatrudnienia w Kopalni (...)) zarobek razem brutto wyniósł 28.312 zł, zaś przeciętny miesięczny zarobek wyliczony z 7 miesięcy wyniósł 4.044 zł. Tak też przyjął Sąd Okręgowy w Legnicy wyrokiem z dnia 16 października 2012 r. Brak było następnie danych określających wysokość zarobku uzyskanego od 16 grudnia 1974 r. do 31 grudnia 1974 r. w Kopalni (...) Biegła oceniając ten okres uznała, że brak jest wystarczających podstaw do przyjęcia, że zarobek za ten okres jest porównywalny do wynagrodzenia uzyskiwanego w następnych siedmiu miesiącach, gdyż niektóre składniki wynagrodzenia (np. premie) mogły być wypłacone dopiero po przepracowaniu pewnego okresu. W związku z tym należało przyjąć za ten okres kwotę 620 zł, zaś za cały 1974 r. – 55.445 zł.

Za okres zatrudnienia od 30 lipca 1975 r. do 31 maja 1983 r. w (...) Zakładach (...) w P. wnioskodawca przedłożył zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (tzw. druk Rp – 7) z dnia 02 sierpnia 2007 r., zgodnie z którym wynagrodzenie za okres od początku zatrudnienia (tj. od dnia 30 lipca 1975 r.) do 31 grudnia 1975 r. wyniosło 18.235 zł. Wnioskodawca za ten okres nie przedłożył żadnych dokumentów poza drukiem Rp – 7, na podstawie których można byłoby wynagrodzenie w kwocie wyższej niż wskazał zakład pracy. Uwzględniając miesięczne wynagrodzenie wnioskodawcy w okresie zatrudnienia w 1975 r. w Kopalni (...) (4.044,00 zł), łącznie 28.047 zł z tytułu zatrudnienia w kopalni wraz z kwotą 18.235 zł z tytułu zatrudnienia w spółce (...) oznaczało, że za 1975 r. należało przyjąć kwotę 46.282 zł. Za 1976 r. na podstawie zaświadczenia należało przyjąć kwotę 41.980 zł powiększoną o kwotę 554 zł z tytułu świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego wypłaconych zamiast wynagrodzenia, łącznie 41.980 zł. Podobnie w 1977 r. wynagrodzenie wyniosło 45.808 zł. Zaświadczenie za 1976 r. zostało wystawione na podstawie akt osobowych i kart zasiłkowych. Do ustalenia jego wysokości przyjęto kwoty: 45.192 zł oraz kwotę 554 zł z tytułu świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego wypłaconych zamiast wynagrodzenia, łącznie 45.808 zł.

Za cały 1978 r. wynagrodzenie za okres zatrudnienia w (...) Zakładach (...) w P. również należało ustalić na podstawie danych zawartych w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu Do ustalenia wysokości zarobków z tytułu składników stałych należało zsumować kwotę 45.581 zł z tytułu składników stałych oraz kwotę 3.428 zł z tytułu świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego wypłacone zamiast wynagrodzenia, łącznie 49.009 zł. Za 1979 r. podstawą ustalenia zarobków było również wynagrodzenie za okres zatrudnienia w (...) Zakładach (...) w P., które wyniosło 53.798 zł (jako składnik stały). W 1979 r. ubezpieczonemu nie wypłacano świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Za rok 1980 r. należało zsumować kwoty: 141.917 zł jako składniki stałe, 11.390 zł jako nagrody, łącznie 153.307 zł. Za 1981 r. zarobki ustalone na podstawie kwot wykazanych w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za pełny rok wyniosły łącznie 205.987 zł (jako suma kwot: 183.083 zł – składniki stałe, 19.290 zł – nagrody, 640 zł – rekompensaty, 2.974 zł – świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego). Zarobki za 1982 r. ustalono poprzez zsumowanie kwot: 283.083 zł – jako składników stałych, 83.440 zł – nagrody, 20.620 zł – rekompensaty, 1.776 zł – świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego wypłacone zamiast wynagrodzenia, razem 386 839 zł; łącznie 386 839 zł. W 1983 r. (za

okres od 01 stycznia do 31 maja 1983 r.) zsumowaniu polegały składniki stałe w kwocie 129.861 zł, nagrody – 15.400 zł, rekompensaty – 9 300 zł, świadczenia z ubezpieczenia społecznego – 1.715 zł, łącznie 156.276 zł.

Z powodu braku dokumentacji płacowej za lata 1975 – 1979 biegła wskazała, że wyliczając wysokość zarobków za te lata brak było podstaw do ustalenia kwot składników zmiennych, mających charakter uznaniowy, uzależnionych od wykonania określonych zadań, np. nagród lub premii. W dokumentacji osobowej nie odnotowano bowiem nawet informacji o tym, jakie składniki wynagrodzenia były w tym okresie wypłacane i jakie zasady obowiązywały przy ich wypłacie. Możliwe było zatem jedynie posłużenie się zaświadczeniami o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za lata 1975 – 1979 z okresu zatrudnienia w (...) Zakładach (...) i przyjęcie stałych składników wynagrodzenia oraz świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego wypłaconych zamiast wynagrodzenia.

Mając na uwadze fakt, że wysokość wynagrodzenia musi być ustalona w sposób ścisły, Sąd uznał, że w realiach rozpoznanej sprawy, wnioskodawca nie przedłożył żadnych dowodów, na podstawie których byłoby możliwe ustalenie rocznych wynagrodzeń E. Ż. (1) w kwotach wyższych niż przyjął to Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Ponadto nie było podstaw, aby pominąć przy ustalaniu wysokości świadczenia pozostałych wiarygodnych dokumentów z akt osobowych wnioskodawcy z badanego okresu zatrudnienia. Z tych samych powodów należało wykluczyć możliwość wyliczenia wnioskodawcy wysokości renty w oparciu o zeznania świadków E. R., W. F. oraz J. S.. Ich zeznania nie mogły być w żadnej mierze uznane za miarodajne dla ustalenia rzeczywiście osiąganego wynagrodzenia przez wnioskodawcę, do czego Sąd szczegółowo odniósł się już powyżej. Oznacza to, że w celu ustalenia wynagrodzenia E. Ż. (1) możliwie było jedynie posłużenie się dokumentami znajdującymi się w aktach osobowych wnioskodawcy lub w aktach dotyczących ustalenia kapitału początkowego w postaci zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu oraz legitymacji ubezpieczeniowej. Z uwagi na brak dokumentów pozwalających na rzeczywiste ustalenie wynagrodzenia, można było przyjąć jedynie wynagrodzenie minimalne, co znajduje uzasadnienie z treści przepisu art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej. W przypadku braku możliwości ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, stosownie do treści przepisu art. 15 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.), za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy.

Podejmując w tym miejscu kwestię liczby miesięcy stanowiących okresy składkowe, Sąd zauważa, że decyzją z dnia 17 lipca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych doliczył E. Ż. (1) okresy niewykonywania pracy wskutek represji politycznych (określone w decyzji Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z dnia 04 lutego 2014 r.). Po ich uwzględnieniu okresy składkowe wyniosły 15 lat, 9 miesięcy i 13 dni, tj. łącznie 189 miesięcy, zaś wartość kapitału początkowego na dzień 01 stycznia 1999 r. – 116.410,91 zł. Ustalenia organu rentowego w odniesieniu do liczby miesięcy były zbliżone do żądań wnioskodawcy wskazanych w odwołaniu. Różnica dotyczyła 1 miesiąca, bowiem w ocenie odwołującego się, prawidłowa liczba miesięcy wynosiła 190. Wyjaśnić należy, iż możliwe było zaliczenie jedynie pełnego miesiąca. Ostatecznie, wnioskodawca po doliczeniu okresów niewykonywania pracy wskutek represji politycznych legitymował się okresem składkowym wynoszącym 15 lat, 9 miesięcy i 13 dni, co odpowiadało pełnym 189 miesiącom. Na gruncie ustawy emerytalnej nie można było traktować pozostałych 13 dni jako pełnego miesiąca, co jednoznacznie wykluczało przyjęcie 190 miesięcy okresów składkowych zgodnie z żądaniami wnioskodawcy. Organ rentowy zasadnie nie uwzględnił przy ustalaniu okresów składkowych okresu urlopu bezpłatnego przypadającego pomiędzy 09 marca 1988 r. a 20 kwietnia 1988 r. w czasie zatrudnienia wnioskodawcy w okresie zatrudnienia w Zakładzie R. L., jak również okresu pracy od 01 października 1989 r. do 31 maja 1998 r., gdyż E. Ż. (1) w tym czasie podlegał ubezpieczeniu społecznemu na terenie Austrii. Kwestia ta nie była jednak sporna pomiędzy stronami.

Szczegółowe wyliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru zostało przedstawione w części uzasadnienia dotyczącej ustaleń faktycznych Sądu. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z lat 1974 – 1983 wyniósł 150,40 %. Sąd analizując dokumenty zawarte w aktach osobowych, posiłkując się dodatkowo aktami dotyczącymi kapitału początkowego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz wnioskami zawartymi w opinii biegłej, nie znalazł podstaw, aby kwestionować zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Decyzja ta jest prawidłowa zarówno pod

kątem ustalenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru, jak i okresów składkowych, a tym samym należało ją uznać za prawidłową w odniesieniu do obliczenia kapitału początkowego E. Ż. (1). Sąd przeanalizował również możliwość wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru w sposób wskazany przez wnioskodawcę, tj. z lat 1972 – 1982. Wskaźnik za poszczególne lata kształtował się następująco: 1) 1972 r. – 26,31 %, 2) 1973 r. – 36,67 %, 3) 1974 r. – 145,07 %, 4) 1975 r. – 98,56 %, 5) 1976 r. – 81,72 %, 6) 1977 r. – 83,06 %, 7) 1978 r. – 83,57 %, 8) 1979 r. – 84,16 %, 9) 1980 r. – 211,52 %, 10) 1981 r. – 223,25 %. Suma wskaźników za lata 1972 – 1981 wynosiła 1073,89 %, co dzielone przez sumę lat (10), dawało wskaźnik wynoszący 107,38 %. W drugim wariantcie tj. wyliczonym z lat 1973 – 1982, suma wskaźników wynosiła 1324,74 %, zaś dzielona przez sumę lat (10) wynosiła 132,47 %. Przyjęcie wskazywanych przez ubezpieczonego okresów byłoby zatem mniej korzystne dla ubezpieczonego niż wariant przyjęty przez organ rentowy.

Z tego powodu Sąd podzielił wnioski biegłej, która przyjmując wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału na poziomie 150,40 % oraz podstawę wymiaru kapitału początkowego w wysokości 1.836,22 zł, podała, że wartość kapitału początkowego na dzień 01 stycznia 1999 r. wynosiła 116.410,91 zł. Wnioski zawarte w opinii biegłej, jak również przedstawione przez organ rentowy w odniesieniu do wyliczenia kapitału początkowego były zbieżne.

Mając powyższe na uwadze, Sąd – na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c. – oddalił odwołanie E. Ż. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 13 maja 2014 r., znak (...).